

Hydrologinen yleiskatsaus 1992

Vuosi 1992 oli Suomessa 1,0–1,5 °C keskimääräistä lämpimämpi. Vuoden aikana myös satoi tavallista enemmän, Lapissa paikoin ennätysellisen paljon. Alkukesä oli kuitenkin ennätyskuiva ja talvi alkoi ennätysellisen aikaisin. Talvi oli lauha ja sateinen. Vesistöissä virtasi tavallista enemmän vettä. Itä- ja Pohjois-Suomeen kertyi erittäin runsas lumipeite. Huhtikuusta kesäkuuhun satoi niukalti. Sen seurauksena lumensulamistulvat jäivät odotettua pienemmiksi. Vedet alenivat ja lämpenivät ennätysellistä vauhtia touko-kesäkuussa vallinneen helteisen kauden aikana. Keskikesästä alkoivat maan pohjoisosissa ennätyselliset sateet, joita seurasivat vuosisadan suurimmat kesätulvat elosyyskuussa. Sadetta kertyi siellä vuoden aikana noin 1,5-kertaisesti tavanomaiseen verrattuna; tällainen tilanne toistuu siellä keskimäärin n. 100 vuodessa. Etelämpänä kuivuutta jatkui alkusyksyyn, jolloin sielläkin alkoi sataa ja vedet alkoivat nousta. Talvi tuli jo lokakuun alkupuolella, maan etelä- ja keskiosiin yli kuukautta tavallista aikaisemmin. Maan etelä- ja länsiosissa oli loka-marraskuussa lunta enemmän kuin mitä on aiemmin mitattu tähän aikaan vuodesta. Lumi suli sieltä äkillisesti joulukuun alussa, ja mm. Etelä-Pohjanmaan joissa vesi nousi kevättulvien lailla jäänlähtöineen.

Vuoden 1992 kolme ensimmäistä kuukautta olivat lauhoja, helmikuu jopa 5–7 °C tavallista lauhempi. Koko maassa satoi tavallista enemmän, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Lumipeitteen vesiarvo kasvoi siellä talven loppua kohti laajoilla alueilla 150–200 mm:iin, Käsivarren Lapissa ja Itä- Lapissa lähelle 300 mm:ä. Talvi oli siellä siten vuosisadan lumisimpia. Länttä ja etelää kohti mentäessä lumisuus väheni, sillä lauha sää sulatti satanutta lunta tuon tuostakin pitäen vesistöjen vesiä tavallista ylempänä. Järvien ja pohjavesiesiintymien vedenpinnat pysyttelivätkin koko maassa talvella varsin yleisesti 10–30, jopa 50 cm ajankohdan keskiarvon yläpuolella. Jäät olivat 5–20 cm tavallista ohuempia koko maassa, idässä ja pohjoisessa jään paksuudesta oli lisäksi melkoinen osa kohvaa.

Huhtikuu oli tavallista kylmempi, ja kevään kehitys hidastui. Pohjoisessa lunta kertyi lisää. Etelä- ja Länsi-Suomen joista jäät lähtivät varsin aikaisin, maaliskuu-huhtikuussa. Järvien sekä Pohjois-Suomen jokien jäänlähtö tapahtui sen sijaan jokseenkin tavanomaiseen aikaan huhti-toukokuussa. Viileä ja vähäsateinen sulamiskausi hillitsi sulamisvesistulvia idässä ja pohjoisessa niin, että suurista

lumimassoista ei juuri aiheutunut poikkeustulvia. Perämeren rannikon pikkujouissa esiintyi jääpatotulvia.

Vielä toukokuun puolivälissä lunta oli itärajalta ja varsinkin Lapissa. Kuukauden loppupuolisko oli sitten helteinen ja sateeton. Vesien lämpötila kohosi koko maassa ennätysellisen nopeasti ja ylös. Samalla haihdunta kasvoi ja vedenkorkeudet ja virtaamat pienenevät tavattoman nopeasti. Kesäkuun alkupuoliskolla helle ja kuivuus jatkuivat. Vesistöjen vedet olivat puolenkymmentä astetta ajankohdan keskiarvoa lämpimämpiä, maa kuivui niin että kasvinviljely vaikeutui, pohjavesi alkoi käydä vähiin erityisesti rannikkoalueilla.

Lapissa kesäinen sää jäi lyhyeksi. Kesäkuussa alkaneet sateet jatkuivat ja yltyivät syksyä kohti niin että sekä elokuun alussa että syyskuun alussa Lapin vesistöihin nousi vuosisadan selvästi suurimmat kesätulvat.

Sateinen alue hivuttautui syksyä kohti etelämmäksi. Elo- ja syyskuussa satoi laajoilla alueilla kaksinkertaisesti ajankohdan keskimääräiseen verrattuna. Sateet ja märkä maa vaikeuttivat sadonkorjuuta. Kaakkois-Suomessa ja Uudellamaalla kuivaa kesti pisimpään, ja vielä aikaisen talven alkaessa pohjavesi oli vähissä Kymen läänissä.

Sääolot ja hydrologiset olot muuttuivat lämpimän syyskuun jälkeen jyrkästi lokakuun 10. päivän jälkeen, jolloin sää kylmeni äkillisesti. Erityisesti maan etelä- ja länsiosiin kertyi vuodenaikaan nähden ennätysellinen, vesiarvoltaan jopa 70 mm lumipeite.

Suuri osa näistä lumista sulii joulukuun alkupäivinä sattuneen erittäin lauhan kauden aikana, jolloin vedet nousivat Etelä- ja Länsi-Suomessa kevättulvien tapaan, ja useista joista lähtivät jäät. Myös muualla vesi nousi, ja vuoden loppuessa vesistöjen vesivarat olivat koko maassa runsaat. Järviin yli kuukaudenkin etuajassa muodostunut jääpeite pysyi enimmäkseen heikkona. Jäät jopa ohenevat joulukuun alussa. Jäät paksunivat paikoin uudelleen vuoden lopulla jäälle lumesta sulaneen veden jäätyessä kohvaksi. Vaihteleva lämpötila ja kovat tuulet repivät vuodenvaihteessa monien järvien jäihin epätavallisen leveitä railoja. Päijänteen Tehinselkä jäätyn vasta uudenvuodenpäivänä 1993.